

Příloha k protokolu o SZZ č.

Autorka: **Bc. Barbora Gabrielová**

Vysoká škola: **FF JU v Českých Budějovicích** Aprobace: Bohemistika navazující

Katedra: ÚBO

Datum odevzdání posudku: 16. 8. 2018

Vedoucí: prof. PhDr. D. Tureček, DSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Český literární realismus (téma)

Diplomová práce kolegyně Gabrielové je zaměřena na způsob a extenzi užívání pojmu literární realismus v literárně historických syntézách a normativních příručkách, a to v jejich proměnách od osmdesátých let 20. století po současnost. Výběr tu byl dán zadáním. Projekt navazuje na bakalářskou práci autorky, v níž mapovala identickou problematiku počínaje první literárně historickou syntézou, která se soustavně problematice realismu věnovala, tedy Novákovými *Přehlednými dějinami literatury české*. Smyslem bylo vždy postihnout jak příslušnou konceptualizaci pojmu, tak dokumentovat konkrétní podobu toho kterého kánonu realistických děl. Zadání se autorce jednoznačně podařilo naplnit, přičemž její práce nemá jen analyticko-interpretaci, ale především dokumentární hodnotu: takřka sto padesát stran z celkového dvěstěstránkového rozsahu tvoří přehledné grafy a bibliografické soupisy, které umožňují další využití diplomové práce: zájemce může kupříkladu sledovat proměny kánonu historického či venkovského realismu, popřípadě pozorovat, jak se měnily akcenty na dílčí složky tvorby jednotlivých autorů.

Ve vstupní kapitole diplomantka nastínila některá možná pojetí realismu, respektive naturalismu, jak je přináší v domácím kontextu relevantní bádání. Oddíl má z povahy věci pouze základní orientační hodnotu, nabízí několik opěrných bodů, mohl by být *ad libitum* rozšiřován, dopracováván za použití dalších a jiných zdrojů. Nešlo ale o víc, než právě o vstupní orientaci, smyslem práce nebylo navrhnout teoretické koncepty, nýbrž sledovat konkrétní proměny konceptů literárně historických, čemuž je věnováno vlastní jádro textu. Předmětem se stal nejprve *převodce po dějinách české literatury* (Hrabák, Jeřábek, Tichá; 1976, 1978, 1984), dále *česká literatura od počátků k dnešku* (Holý, Janáčková, Lehár, Stich;

1998, 2002) a konečně *Trvání v proměně* (Haman, 2007, 2010). Společným rysem autorčiny práce a zároveň jistým citlivým bodem je poměr reprodukce a analýzy. V prvním z uvedených postupů je diplomantka pečlivá a důkladná, v druhém spíše zdrženlivá, práci by ještě více prospělo, pokud by svedla od svých pramenů získat odstup a s nadhledem interpretovat základní axiomy, které třeba nejsou *vebis expresis* formulovány, ale jsou za textací jednotlivých příruček vysledovatelné. Je ale pravdou, že taková abstrakce a systematická interpretace již vyžaduje vyšší míru odborné kompetence a u diplomní práce je ji sice možno s nadějí očekávat, ale nikoli bezezbytku vyžadovat.

Na druhou stranu je potřeba ocenit autorčinu pečlivost i v detailu: tak v případě povídky Boženy Němcové, kterou uvádí *Průvodce* pod titulem *Rozárka*, nelenila dohledat původní znění titulu, *Pomněnka šlechtné duše*, a dokonce podat i přehled prvních edic, počínaje Sekaninovým výběrem a následně vydáním Zdeňky Havránkové (viz s. 17). Právě zde by ale bylo kupříkladu možno uvažovat, proč se autoři *Průvodce* odchýlili od ediční praxi kanonizovaného titulu. Neodkazoval druhý z uvedených názvů přespříliš k normám *biedermeieru*, zatímco první konvenoval úzu realistického obrázku ze života (viz tituly Nerudových povídek jako *Franc* či v díle Němcové *Baruška* atd.)? Kolegyně Gabrielová ale především přesvědčivě svedla postihnout jádro příslušného konceptu, akcentující především tvorbu tzv. májovců coby bod zrodu kritického realismu, ovšem stále ještě v dotyku s romantikou, a následně dobu od konce sedmdesátých let po konec první války jakožto hlavního období extenze různotvarů realismu. Bylo by snad ještě přínosné, blíže postihnout jisté napětí mezi pořadajícími rámci (kupříkladu třídní boj), vyjadřovanými v *Průvodci* již mezititulky, vnesenými zjevně hlavním redaktorem, tedy Josefem Hrabákem, a proti tomu vlastní textací výkladu Dušana Jeřábka.

Výklady Jaroslavy Janáčkové v publikaci *Česká literatura od počátků k dnešku* jsou podle diplomantky takových úliteb době prosty, navíc utvářejí širší síť prototypických souvislostí: pro počátky realismu je tak v úvahu vzat i *biedermeier*. Také „zlatý věk literárního realismu“, poslední třetina století, je optikou Jaroslavy Janáčkové viděn spíše jako pole interferencí a sporů zorných tendencí, včetně *neoromantiky*. Obraz realismu je tu tedy složitější, i když méně podrobný (chybějí kupříkladu regionální autoři). Zde by bylo velmi podnětné, kdyby autorka prováděl průběžné porovnání jednotlivých konceptů, a to včetně těch, kterými se zabývala v bakalářské práci.

V případě konceptu Aleše Hamana svedla diplomantka registrovat nejen základní akcent na žánrová schémata, ale také zájem o poezii, kterou dal Hamana zejména v souvislosti s májovci právě do souvislosti s realismem. I tu by se otevíral prostor po srovnávání s jinými

modely a otvírala otázka, jak pojednávaly poezii právě ony. Ocitali bychom se již ale spíše na poli disertace, než diplomní práce. Na druhou stranu by jasněji vynikl Hamanův posun merita realismu nejméně o desetiletí, do konce osmdesátých let a etapy následující, jakož i zavedení kategorie parnasismu, která do jisté míry absorbuje i jinak tradičně realistické autory jako Jirásek. Klíčové jsou z tohoto úhlu pohledu oddíly sumarizované v bodě 5 a nazvané „interpretace zjištěných údajů“. Autorka tak oddělila evidenčně sumarizující a analyticky interpretační složku své práce. Částečně se tu ale opakují faktografické údaje z prvních oddílů, interpretace přichází ke slovu jen parciálně.

Práce je pečlivá, zevrubná, instruktivní a, jak již bylo konstatováno, má i praktickou užitnou hodnotu. Styl a jazyk jsou střízlivě přiměřené, překlepů a lapsů (kupř. „to stejné“ místo náležitého „totéž“, s. 32; nenáležité spojení „čeští občané“, s. 33 ad.) není tolik a nejsou takové povahy, aby zásadně snížily celkově dobrou úroveň výkonu Barbory Gabrielové. Vzhledem k obtížím a nárokům tématu hodnotím výsledek jako uspokojivý a navrhuji klasifikaci velmi dobře.

Návrh na klasifikaci práce: **velmi dobře**

.....
podpis vedoucího diplomové práce

V Č. Budějovicích, dne 16. 8. 2018

Stupeň klasifikace:	☐ výborně	☒ velmi dobře	☐ dobře	☐ nevyhověl
---------------------	----------------------------------	---	--------------------------------	------------------------------------

*) Nehodící se škrtněte